

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Adresseliste

07.06.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/235

Protokoll fra møtet i Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder 07.06.2024

Organ:	Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder
Tid:	07. juni 2024, kl. 17:00 – 18:00
Møteform:	Digitalt, TEAMS
Protokoll godkjent av:	Olav Søderberg (leder)
Grunnlag for møtegodtgjørelse	Forberedelse: 1 time, 1 time
Saksbehandler:	Statsforvalteren i Trøndelag, Simon Heier

Deltakere på nemndsmøtet

Kommune	Medlemmer	Deltakelse	Varamedlemmer	Deltakelse
Alvdal	Gjertrud M. Kjølhaug Bakkeng	X	Lars Ernst Jonsmoen	
Dovre	Knut Nytun	X	Mette Onsum Berg	
Folldal	Bente Fossum (nestleder)	X	Runar Trondsgård	
Lesja	Ann-Kathrin Storhaug von Rappe		Eirik Sæther	X
Molde	Arne Håkon Sandnes	X	Frøydis Austigard	
Oppdal	Rune Morten Myrhaug		Ingrid Husdal Dørum	X
Rauma	Solveig Blindheim	X	Per Egil Solli-Mork	
Rennebu	Mari Stene-Ry		Arild Stene	
Sunndal	Olav Søderberg (leder)	X	Astrid Sæter	
Tynset	Einar Kverneggen	X	Ingunn Selboe	
Statsforvalteren	Simon Heier (sekretær)	X		

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder
c/o Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600, 7734 Steinkjer
E-post: sftlpost@statsforvalteren.no

Leder: Olav Søderberg, mobil tlf. 90 68 68 13, e-post: olav@sunndalen.com
Sekretær: Statsforvalteren i Trøndelag, Simon Heier, tlf. 74 16 80 85, e-post: simon.heier@statsforvalteren.no

Saksliste

Saksnr.	Tema
33-2024	Godkjenning av innkalling og saksliste
34-2024	Referat- og orienteringsaker
35-2024	Høring – Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet
36-2024	Innspill - Innspillsrunde til konsekvensutredningsprogram for Aura og Osbu kraftverk
37-2024	Eventuelt – <i>Potensiell klagesak knyttet til sak 30-2024</i>

33-2024 – Godkjenning av innkalling og saksliste

Forslag til vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes.

Vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes.

34-2024 – Referat- og orienteringsaker

Innspill til stortingsmelding for villrein

Det ble som en eventuell sak i forrige nemndsmøte den 23. april tatt opp at sekretariatet skulle lage et brev om stortingsmelding for villrein som skulle sendes inn som et innspill. Stortingsmeldingen gikk til behandling i energi- og miljøkomiteen samme dag som nemndsmøte, og sekretariatet oppfattet at innspillmulighetene så langt i prosessen ikke var åpen. Det ble derfor ikke utarbeidet et eget brev.

Den 28. mai 2024 sendte komiteen sine merknader og tilrådninger til stortingsmeldingen til Stortinget. Disse kan leses her: [Innst. 374 S \(2023-2024\) \(Midlertidig\) - stortinget.no](#).

Høring – utbedring av Breimega bekkeinntak - Statkraft

Statkraft Energi AS er i gang med å planlegge tiltak i Breimega bekkeinntak i Molde kommune. Bekkeinntaket i Breimega er en del av Aurotbyggingen og ble bygget på 60-tallet. Vannet fra Breimega overføres til Aursjøen i Lesja/Molde kommune og benyttes til kraftproduksjon i Osbu kraftverk og Aura kraftverk.

Villreinnemnda fikk ikke denne på høring. Sekretariatet ble oppmerksom på høringen etter tips fra et nemndsmedlem etter at fristen var utgått. I samråd med leder for nemnda ble det ettersendt følgende til NVE som mottok uttalelser:

«Hei!

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø har heller ikke mottatt denne høringen. For framtidige høringer innenfor villreinens leveområde i Snøhetta og Knutshø, så ber vi om at disse sendes over slik at villreinnemnda får en reell høringsmulighet.

Vi noterer oss at fristen er utgått, men ønsker å gi støtte til uttalelsen fra Eresfjord og Vistdal fjellstyre.

Med vennlig hilsen

Olav Søderberg

leder

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø»

Uttalelsen til Eresfjord og Vistdal fjellstyre er vedlagt.

E-post fra NVE den 03. juni 2024: Nemnda får uttalemulighet om de ønsker.

Dispensasjonsvedtak om motorferdsel i utmark – Tynset kommune

Nemnda ga en uttalelse til saken i 28-2024 (23. april 2024) om kjøring til egen hytte og oppstart av turistvirksomhet i forbindelse med skiturister fra egen hytte. Nemnda frarådte å gi dispensasjon for å gjenopprette et tilbud for skiturister. Nemnda hadde ikke noe mot ferdsel for eget forbruk og nødvendig vedlikehold. Kommunen endte med å vektlegge nemnda sin uttalelse, og ga dispensasjon til ferdsel for eget forbruk og nødvendig vedlikehold på hytta.

Forslag til vedtak

Referat og orienteringssaker tas til etterretning.

Behandling

Om nemnda skal sende egen uttalelse:

Mangler noe om samlet belastning på alle tiltakene som skal skje i området. Nemnda har en kraft i sin rolle. Nemnda har en annen rolle enn fjellstyret, og det vil kun styrke uttalelsen.

Viktig å poengtere hvor viktig det er at nemnda får disse sakene til uttalelse.

Forslag om å ta det opp som egen sak og levere en uttale.

Vedtak

Referat og orienteringssaker tas til etterretning.

Nemnda ber NVE om å få høringen om utbedring av Breimega bekkeinntak inn for uttalelse. Saken tas opp ved neste møte.

35-2024 – Høring – Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Saksopplysninger

Kommunal- og distriktsdepartementet har sendt forslag til nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet på høring. Disse skal erstatte dagens statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging fra 2014. Retningslinjene gjelder ved statlig, regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven. Retningslinjene gjelder for all arealdisponering i hele kommunen og skal bidra til å balansere vern og utvikling av areal.

I forslaget til nye retningslinjer er villreinhensyn er nevnt eksplisitt:

- 1. Formål

Formålet med retningslinjene er å sikre en samordnet og bærekraftig bolig-, areal- og transportplanlegging. Regional og kommunal planlegging er viktige virkemidler for å følge opp bærekraftsmålene og Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser på klima- og miljøområdet. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og lokalsamfunn, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Planleggingen skal samtidig bidra til reduserte klimagassutslipp, ivareta kulturmiljø og å hindre at dyrket mark, natur-, villrein- og friluftsområder og karbonrike arealer bygges ned.

- 3.5 Fritidsboliger

Fortetningspotensialet i fritidsboligområder skal kartlegges og bør utnyttes før det blir lagt til rette for utvidelse av eksisterende fritidsboligområder og utbygging i nye områder. I fjell og utmark bør fritidsboligområder avgrenses mot sammenhengende natur-, villrein- og friluftsområder, kulturmiljøer, og viktige områder for landbruk, reindrift og andre næringer.

- 3.8 Villrein

Fylkeskommuner og kommuner skal i sin arealplanlegging ta nødvendige hensyn slik at villreinområder ikke i særlig grad forringes eller går tapt gjennom arealendringer og nedbygging.

Høringsnotat og andre tilhørende dokumenter kan leses her:

[Høring – forslag til nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/horing-til-nye-statlige-planretningslinjer-for-arealbruk-og-mobilitet)

Det har kommet et forslag om å levere en felles uttalelse til denne høringen fra flere villreinnemnder. Følgende vurdering og forslag til vedtak er derfor utarbeidet av sekretæren for Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten.

Det ble sendt ut sakspapirer til nemnda den 30. mai 2024. Etter dette har det tilkommet mindre endringer til forslag til vedtak fra de andre nemndene som gjør at forslaget er noe endret. Årsaken er at forslaget var avgrenset til kommunal og fylkeskommunal planlegging, når statlige planretningslinjer ellers ville hatt et videre virkeområde. Virkeområdet er beskrevet i punkt 2. retningslinjens virkeområde. Der står det «Retningslinjene gjelder ved statlig, regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven. Retningslinjene legges til grunn i enkeltvedtak som kommunale, regionale og statlige organer treffer etter plan- og bygningsloven og annen lovgivning. Statlige organer, fylkeskommuner og kommuner bør bruke retningslinjene i sin øvrige virksomhet innenfor de rammene vedkommende sektorlov gir.» Gammelt forslag i rødt, og omformulert forslag i svart.

Vurdering

Det er svært positivt at villrein trekkes fram eksplisitt som et hensyn som skal ivaretas gjennom retningslinjene. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om de formuleringene som brukes i forslaget til retningslinjer vil medføre en endret praksis for arealforvaltningen eller dempe konfliktnivået rundt utbygginger nær villreinfjell.

Under punktet fritidsboliger heter det at fritidsboligområder bør avgrensnes mot sammen-hengende villreinområder. «Bør»-formuleringer gir et stort tolkingsrom. For de viktigste villreinområdene er det utarbeidet regionale planer der arealet er delt i soner med ulik restriksjonsgrad for utbygging. Disse gir sterkere føringer for lokalisering av fritidsboligområder enn formuleringen som brukes i de foreslåtte retningslinjene, selv om det hadde vært ønskelig at også regionalplanene var tydeligere i forhold til utbyggingsmønster.

Ved utbygging av fritidsboliger er det i mange tilfeller ikke selve arealbeslaget som er problematisk for villreinen, men den ferdselen som utbyggingen genererer inn i områdene rundt. Dette dekkes for så vidt ved formuleringen om at villreinområdene ikke skal forringes. Det vil imidlertid styrke villreininteressene om retningslinjene for fritidsboliger er tydelige på at den ferdsel et tiltak vil generere, også skal vurderes.

Den spesifikke retningslinjen for Villrein (3.8) er i utgangspunktet defensiv, ved at villreinområdene ikke skal forringes ytterligere. [Klassifiseringen](#) av villreinen etter kvalitetsnormen for villrein, viser imidlertid at mange villreinområder har en dårlig kvalitet. Regjeringen har derfor startet arbeidet med tiltaksplaner for å bedre tilstanden i disse villreinområdene. Det trengs med andre ord retningslinjer som ikke bare forhindrer nye inngrep, men som også bidrar til å bedre kvaliteten på områdene.

En alternativ retningslinje for villrein kan derfor være:

Fylkeskommuner og kommuner skal i sin arealplanlegging ta nødvendige hensyn slik at arealendringer ikke er til hinder for, men helst bidrar til, at villreinområder på sikt kan oppnå god kvalitet etter kvalitetsnormens kriterier.

Etter at sakspapirene har blitt sendt ut, så har forslag til vedtak blitt ytterligere spisset (i kursiv):

Villreinnemnda mener at det er svært positivt at villrein trekkes fram eksplisitt som et hensyn som skal ivaretas gjennom retningslinjene. Slik retningslinjene nå er utformet, er de imidlertid for vage til å få praktisk betydning for hvordan villreinens leveområder forvaltes.

Ved utbygging av fritidsboliger er det i mange tilfeller ikke selve arealbeslaget som er problematisk for villreinen, men den ferdselen som utbyggingen genererer inn i områdene rundt. Villreinnemnda anbefaler at det framgår av retningslinjene for fritidsboliger at den ferdsel et tiltak vil generere inn i villreinens leveområder, også skal vurderes.

Villreinnemnda mener retningslinjene for villrein (3.8.) bør være mer offensive og knyttes opp mot kvalitetsnormen for villrein. Nemnda foreslår følgende endringer av 3.8 Villrein:
Det skal tas nødvendige hensyn slik arealendringer ikke er til hinder for, men helst bidrar til, at villreinområder på sikt kan oppnå god kvalitet etter kvalitetsnormens kriterier.

Forslag til vedtak

Villreinnemnda slutter seg til forslag til uttale fra Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten v/ Marit Vorkinn, og ønsker å sende en felles uttale sammen med de andre villreinnemndene som velger å slutte seg til uttalen. Vi forutsetter at ordlyd i uttalen tilpasses for å inkludere alle avsenderne.

Behandling

Til planvask og arealer: Noen arealer har ligget i lang tid uten at det har blitt bygget. Burde det være en retningslinje om at arealer skal tas ut etter en viss tid?

Ønske om å ta med et punkt om planvask. Praktisk kan det løses ved at det ettersendes som et eget punkt fra nemnda.

Forslag til vedtak:

Kan gi støtte til en felles uttalelse med resten av nemndene. Deretter så kan nemnda ettersende en uttalelse:

Det bør vurderes å revidere eller oppheve gamle planer basert på ny kunnskapsstatus og nye mål, og å tilbakeføre arealene til LNF-formål.

Vedtak

Villreinnemnda slutter seg til forslag til uttale fra Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten v/ Marit Vorkinn, og ønsker å sende en felles uttale sammen med de andre villreinnemndene som velger å slutte seg til uttalen. Vi forutsetter at ordlyd i uttalen tilpasses for å inkludere alle avsenderne.

Villreinnemnda oversender i tillegg en egen uttalelse med følgende formulering:

Det bør vurderes å revidere eller oppheve gamle planer basert på ny kunnskapsstatus og nye mål og å tilbakeføre arealene til LNF-formål.

36-2024 – Innspillsrunde til konsekvensutredningsprogram for Aura og Osbu kraftverk

Saksopplysninger

Statkraft Energi AS planlegger ombygging av Aura kraftverk og Osbu kraftverk i Sunndal kommune for videre drift. Tiltaket er et opprustings og utvidelsestiltak (O/U-tiltak) som er unntatt krav om innsending og behandling av melding med konsekvensutredningsprogram. For slike tiltak må Statkraft i samråd med rådgivende miljøkonsulent vurdere temaer som må konsekvensutredes, og et slikt konsekvensutredningsprogram følger denne eposten som vedlegg. Statkraft legger nå til rette for innspill til konsekvensutredningsprogrammet. De ber om innspill til temaer som mangler og som må utredes, og eventuelle lokale hensyn som må ivaretas under utredningene.

«Planen som skal utredes:

Statkraft har besluttet å utrede en utbyggingsplan som innebærer å utnytte hele fallet fra Osbumagasinet til fjorden i et nytt stort kraftverk. Planen som skal utredes består i hovedtrekk av følgende:

- *Dagens kraftstasjoner Osbu og Aura erstattes av et nytt kraftverk og tunneler som utnytter hele fallet fra Osbumagasinet til Sunndalsfjorden.*
- *Dagens Osbu kraftverk legges ned. Nye tunneler med bedre vannkapasitet medfører at slukevnen kan økes fra 47 til opptil 110 m³/s.*
- *Det bygges nytt kraftverk i fjell med 2-3 aggregater på til sammen 540 - 810 MW og 120 GWh ny energi.*
- *Det bygges nytt inntak i Osbumagasinet og nytt utløp til Sunndalsfjorden, men også gammelt utløp skal brukes videre.*
- *Det drives nye vannveier i tunnel mellom Osbumagasinet og Sunndalsfjorden, til sammen ca. 21 km.*
- *En ny mindre pumpestasjon i fjell ved Reinvasselva for å pumpe resttilsig til Holbumagasinet til ny tunnel.*
- *Det drives nye adkomsttunneler fra Litledalen og nedenfor Reinsvassdammen, og adkomster (tverrslag) ved Eikelitippen, Toppheistippen, Hårstadtippen og Sjølseng.*
- *Deponi for steinmasser legges til Osbu steinbrudd, i Holbuvatnet, i Sandlia og på eksisterende tipper på Eikeli, Toppheis og Hårstad.»*

Villrein inngår som et eget avsnitt under kapittel 1.4 om Naturmiljø og naturens mangfold – terrestrisk naturmangfold:

Villrein

«Den sørlige delen av prosjektområdet inngår i Snøhetta villreinområde. Det anslås at ca. 90% av den europeiske villreinen holder til i norske fjell. Villreinenens leveområder er under økende press som følge av nedbygging og økt menneskelig tilstedeværelse. Arten har pr. i dag status som nær truet på rødlista for arter, og Norge har et internasjonalt ansvar for å ivareta villreinen. Avgrensningen av Snøhettareinens biologiske leveområde er vist i Figur 1.

Aurautbyggingen med reguleringsmagasiner og tilhørende infrastruktur medførte at det ble dannet en barriere for de naturlige trekkveiene for Snøhettastammen. Bygging av veier, hytter og merking av turistløyper har ført til en betraktelig større menneskelig tilstedeværelse i området i årenes løp. Før Aurautbyggingen var de viktigste knutepunktene for vandringerne mellom øst og vest Torbudalen i Sunndal kommune og Dalsida, sør for Aursjøen. Villreinstammen ble etter utbyggingen og det den førte med seg, delt i to funksjonelle enheter; Snøhetta øst og Snøhetta vest. GPS-merking av dyr har avdekket at noen få dyr trekker mellom øst- og vestområdet, men en kan likevel ikke si at det opprinnelige reintrekket er funksjonelt.

Kvalitetsnormen for villrein: Det er laget et kunnskapssystem (kvalitetsnormen) som klassifiserer villreinområdene i Norge i tre ulike kvaliteter; god, middels og dårlig, basert på vurderinger av de tre delnormene 1) bestandsforhold, 2) lavbeite og 3) leveområder og menneskelig påvirkning. Klassifisering av de nasjonale villreinområda viste at halvparten har dårlig kvalitet. Regjeringa ønsker derfor å forbedre tilstanden for villrein, og la i april 2024 frem en stortingsmelding (Meld. St. 18 (2023- 2024), Ein forbetra tilstand for villreinen).

Pr. i dag har Snøhetta villreinområde dårlig tilstand basert på at delnorm 1) og 3) ble satt til dårlig. Området mellom Aursjøen og Reinsvatnet er gjennom arbeidet med kvalitetsnormen definert som et fokusområde, dvs. et område hvor arealinngrep og menneskelig aktivitet skaper utfordringer med tanke på trekk og arealutnyttelse.

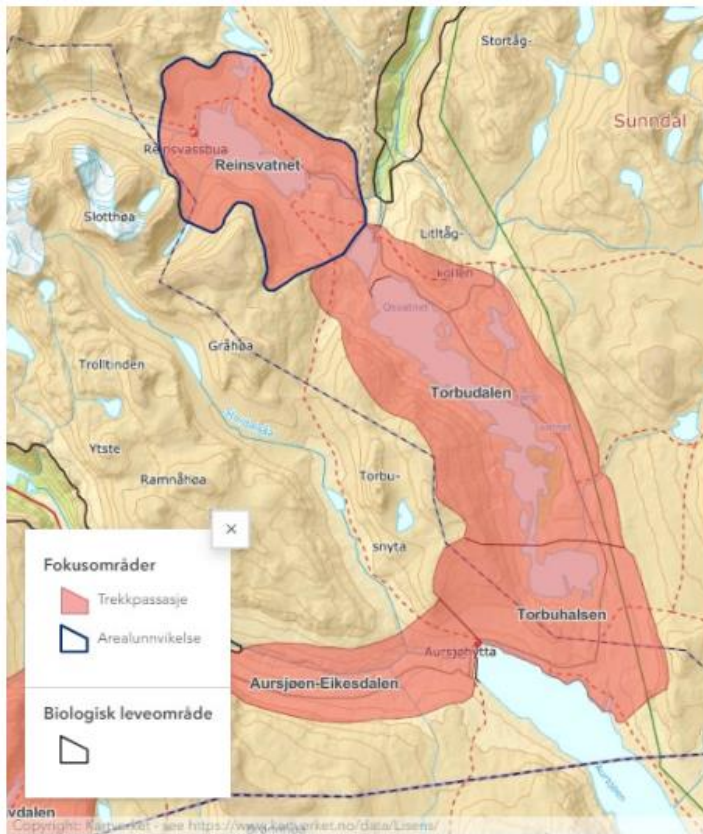
Reinsvatnet fokusområde har utfordringer knyttet til både arealutvikelse og trekk grunnet menneskelig aktivitet. Trekkpassasjen ved nordvestenden av Reinsvatnet er viktig i forhold til trekk lokalt innad i Snøhetta vest. Stenging av turistforeningsstien på sørsiden av vatnet har medført at trekkmulighetene for reinen videre nordvestover til Vikebotn er forbedret. Avgrensningen av fokusområdene er vist i Figur 2 på neste side.

Tangene mellom de tre vatna som nå utgjør Osbuvatnet og en smal passasje vest for Holbu har vært nevnt som potensielle trekkområder, men det er trolig liten grad av trekkaktivitet her i dag. Det er imidlertid dokumentert vha. GPS-sendere at noen dyr har passert over Torbuhalsen på senvinteren. Torbuhalsen ligger sør for Osbumagasinet, og dermed et godt stykke fra anleggsområdet ved Osbu-Holbu-Reinvasselva.

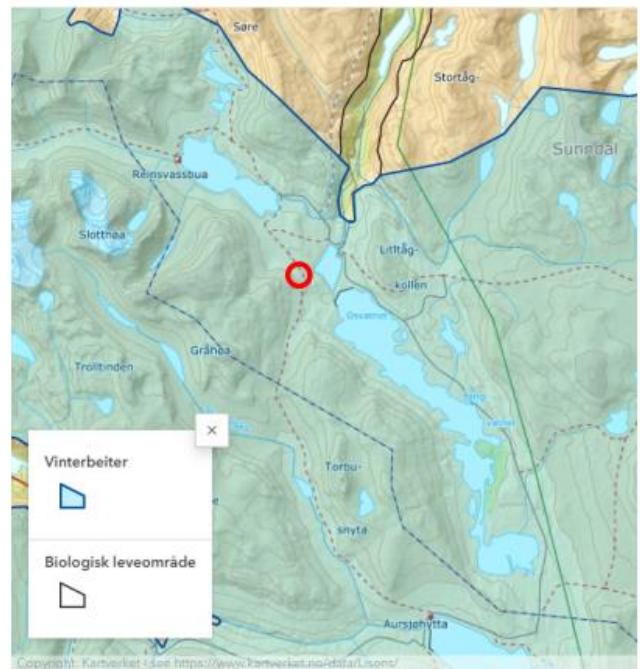
Ved å sammenstille data fra ulike kilder, er det laget kart som viser Snøhettastammens sannsynlige arealbruk gjennom året innenfor dens biologiske leveområde. Kalvings- og oppvekstområdene brukes fra overgangen mellom april og mai fram til siste halvdel av juni. En antar at hele Snøhettareinens biologiske leveområde brukes som sommer- og høstbeite. Vinterbeiter er arealer som brukes fra november t.o.m. april. Som kartene i Figur 3 (på neste side) viser, inngår områdene rundt Osbu og Holbu i alle de tre nevnte årstidsbeitene.»

Som forventede problemstillinger så trekker de frem:

«Anleggsaktivitet ved Osbu og Reinvasselva vil medføre økt påvirkning på villrein over en lengre periode. Dette kan føre til at reinen vil sky området i enda større grad enn i dag. Sprengningsarbeid i dagen vil mest trolig medføre størst negativ påvirkning, da denne typen støy kommer støyvis og kan høres over store avstander. Påvirkningen av sprengningsarbeidet avtar etter hvert som en arbeider seg innover i tunnelen. Transporten av masser til deponiene i Holbuvatnet og ved Osbuvatnet vil trolig ha mindre påvirkning enn sprengningsarbeidet da dette er mindre støyende og mer «forutsigbart» arbeid. Graden av påvirkningen vil imidlertid avhenge av hvilken årstid arbeidet foregår på. Reinen er mest sårbar på vårenforsommeren under og etter kalving. Avbøtende tiltak, som restriksjoner i anleggsarbeidet i sårbare perioder av året, spesielt på våren/forsommeren, skal derfor utredes. Endringer i magasinmanøvreringen vil endre isforholdene på vatna. Dette kan påvirke sikkerheten for villrein som krysser isen. I driftsfasen vil det bli mindre aktivitet knyttet til vedlikehold anlegget ved Osbu enn det som er tilfellet i dag. Dette vil være positivt for villreinen.»

Figur 2 Fokusområder – områder hvor arealinngrep og menneskelig aktivitet skaper utfordringer i forhold til trekk og arealutnyttelse. Kartkilde: villrein.no.

Figur 3 Oversikt over arealer som brukes til kalvings- og oppvekstområder og vinterbeite. Osbu kraftverk er indikert med rød sirkel. Kartkilde: villrein.no.

Vurdering

Villreinen er viet et eget avsnitt i konsekvensutredningsprogrammet (KU-program). Det er veldig bra, men samtidig så er det noen tilleggsmomenter som kan tas med.

Trekket mellom øst og vest er nevnt i KU-programmet og er helt avgjørende om villreinområde skal nå god tilstand. Eksisterende kraftutbygging har ført til barrierer på naturlige trekkveier, og dette kombinert med annen menneskelig aktivitet på andre aktuelle trekkveier har ført til at trekket mellom øst og vest fungerer dårlig. Det gjennom to GPS-prosjekt påvist at det krysser dyr gjennom Torbuhalsen. Det er usikker i hvilken grad de gjør dette. Det er også usikkert i hvilken grad det foregår kryssing på andre steder i Torbudalen. I har tidligere blitt registrert dyr som krysser ved tangene på Langvatnet. Det er viktig at utredningen vurderer om tiltakene vil påvirke alternative trekkpassasjer mellom øst og vest, samt om man gjennom arbeidet kan være med å forbedre denne problemstillingen. Det skal etter planen deponeres masser i Holbuvatnet. Det bør utredes om mulighetene for å lage en terskel for kryssende villrein samtidig.

Det planlegges mange tiltak på flere steder nå i Snøhetta villreinområde fra kraftindustrien, etter flere år normal drift. Det har kalvet villrein ved Holbuhaugan mellom veien og Reinsvatnet i «rolig tid», noe som vil forstyrres av denne aktiviteten. Det er planer om restaurering av dammer, tiltak i trekkvei ved Aursjøen og disse tiltakene som nemnda vet om. Det er også lite informasjon om dette underveis. Det er viktig at konsekvensutredningen ser på mulige sumvirkninger og samlet belastning for villrein og landskap. Dette fordi at det gjøres tiltak flere steder, det er tiltak som vil være veldig forstyrrende og det er tiltak som foregår over tid. Anleggsarbeidet må også koordineres i forhold til eventuelle andre O/U-prosjekter innenfor villreinområdet.

Det skal etter planen deponeres masser ved Osbuvatnet i et eksisterende steinuttak. Det bør utredes om mulighetene for å revegetere og tilbakeføre stedet slik at det passer landskapet rundt. Inntaket ved Reinsvatnet skal flyttes lengre opp. Dagens plassering ligger mer i utkanten av kalvings- og oppvekstområde, der den nye plasseringen havner mer midt i og vil påvirke mer. Dette bør utredes nærmere.

Det finnes en del data via GPS-undersøkelser på områdebruk, det er samtidig viktig å ta med seg at det er få dyr i datagrunnlaget og få/ingen bukker. Så påvirkningen på arealbruken til bukkene bør utredes nærmere. Her bør også Statkraft bidra økonomisk inn i det pågående merkeprosjektet for å få merket flere bukker som et avbøtende tiltak. Sekretariatet vurderer at Snøhetta villreinutvalg sammen med lokalt oppsyn er best rustet til å svare på arealbruken til villrein i det aktuelle prosjektområdet.

Det er usikkert ut ifra innspillpapirene om det planlegges noen nye anleggsveier eller utvidelser av eksisterende veisystem. Åpne anleggsveier vil kanalisere ferdsel lengre inn i villreinfjellet. Anleggsveier bør holdes til et minimum og holdes stengt for allmennheten om det kommer noen utvidelser eller nye.

Det er påvist gjennom et pågående GPS-prosjekt at villreinen bruker området ned mot Osvatnet og Osbu kraftverk om våren. Det er viktig å presisere at GPS-data aldri vil være et fullgodt kartleggingsalternativ da man ikke får merket alle dyrene, men kun et utvalg. I det pågående prosjektet så er det to reinsimler med en tilhørende flokk som har oppholdt seg i det aktuelle området. Resten av flokken og eventuelt tilstøtende dyr/flokker har vi mindre informasjon om. I 2024 så var det siste halvdel av april at de var der. Samtidig så vil dette være dynamisk, og neste år så kan de bruke det samme området en måned tidligere eller senere. Det vil derfor ikke enkelt la seg gjøre å justere virksomhet etter konkrete datoer. Det bør utredes for om anleggsarbeidet kan reguleres strengt opp imot villreinsens bruk av området og influensområdet.

Under punkt 2.18 om opplegg for informasjon og medvirkning så sies det at det skal holdes nær kontakt med berørte instanser. Der er Villreinnemnda nevnt spesifikt. Sekretariatet mener dette er bra, og vil samtidig løfte fram Snøhetta villreinutvalg og lokale fjellstyrer som ressurser inn i det videre arbeidet.

Forslag til vedtak

Nemnda mener at villrein er et av de viktigste temaene og at det derfor er riktig at å se på mulige sumvirkninger og samlet belastning for villrein og landskap. Dette fordi at det gjøres tiltak flere steder, det er tiltak som vil være veldig forstyrrende og det er tiltak som foregår over tid. Dette forutsetter imidlertid avbøtende tiltak som at tidspunkt for anleggsarbeid reguleres strengt i forhold til villreinens bruk av influensområdet (årssyklus for habitatbruk). Anleggsarbeidet må også koordineres i forhold til eventuelle andre O/U-prosjekter innenfor villreinområdet.

Det er viktig at utredningen vurderer om tiltakene vil påvirke alternative trekkpassasjer mellom øst og vest, samt om man gjennom arbeidet kan være med å forbedre denne problemstillingen. Det skal etter planen deponeres masser i Holbuvatnet. Det bør utredes om mulighetene for å lage en terskel for kryssende villrein samtidig.

Flytting av inntaket på Reinsvatnet gjør at den havner lengre inn i sentrale områder for kalving- og oppvekst. Dette bør utredes nærmere.

Det er lite informasjon om arealbruken til bukk, og merkeprosjektene gir i hovedsak mest et bilde på områdebruken til et utvalg simler. Så påvirkningen på arealbruken til bukkene bør utredes nærmere.

Åpne anleggsveier vil kanalisere ferdsel lengre inn i villrein fjellet. Som et avbøtende tiltak bør anleggsveiene holdes stengt for allmennheten om det kommer noen utvidelser eller nye.

Villreinnemnda er positiv til løpende dialog og medvirkning videre i prosessen, og vi vil samtidig peke på at Snøhetta villreinutvalg og lokale fjellstyrer vil kunne være store ressurser inn i det videre arbeidet. Nemnda støtter også opp at det skal legges opp til en tett medvirkningsprosess gjennom møter og samtaler, i tillegg til offentlige høringer. Det er samtidig viktig at ikke alle må oppsøke informasjon om tiltakene på deres hjemmesider, men at Statkraft selv oppsøker nødvendig informasjon blant instanser og ressurser der ute.

Behandling

Anleggsveier – Anleggsveier burde vært fjernet i ettertid for å unngå problematikken med bruk av allmennheten i ettertid. Midlertidighet av veier. «Rulle» tilbake vegetasjonen etter anleggsperioden er over.

Tror ikke det kommer nye veier, men kun utvidelser. Kan likevel ta det med.

Utredning om behov av nye kraftlinjer. Vil det berøre villreinområdet?

Vedtak

Nemnda mener at villrein er et av de viktigste temaene og at det derfor er riktig at å se på mulige sumvirkninger og samlet belastning for villrein og landskap. Dette fordi at det gjøres tiltak flere steder, det er tiltak som vil være veldig forstyrrende og det er tiltak som foregår over tid. Dette forutsetter imidlertid avbøtende tiltak som at tidspunkt for anleggsarbeid reguleres strengt i forhold til villreinens bruk av influensområdet (årssyklus for habitatbruk). Anleggsarbeidet må også koordineres i forhold til eventuelle andre O/U-prosjekter innenfor villreinområdet.

Det er viktig at utredningen vurderer om tiltakene vil påvirke alternative trekkpassasjer mellom øst og vest, samt om man gjennom arbeidet kan være med å forbedre denne problemstillingen. Det skal etter planen deponeres masser i Holbuvatnet. Det bør utredes om mulighetene for å lage en terskel for kryssende villrein samtidig.

Flytting av inntaket på Reinsvatnet gjør at den havner lengre inn i sentrale områder for kalving- og oppvekst. Dette bør utredes nærmere.

Det er lite informasjon om arealbruken til bukk, og merkeprosjektene gir i hovedsak mest et bilde på områdebruken til et utvalg simler. Så påvirkningen på arealbruken til bukkene bør utredes nærmere.

Åpne anleggsveier vil kanalisere ferdsel lengre inn i villreinfjellet. Som et avbøtende tiltak bør anleggsveiene holdes stengt for allmennheten om det kommer noen utvidelser eller nye. Det bør også utredes en midlertidighet av anleggsveiene. Dette som et avbøtende tiltak for å minimere effekter på landskap og naturverdier i området (2017-NINA kortrapport 48). Anleggsveier bør fjernes i ettertid for å unngå ferdselsproblematikk i området.

Behovet for oppgradering av kraftlinjer knyttet til tiltakene og deres påvirkning inn i villreinens leveområder i Snøhetta bør utredes nærmere.

Villreinnemnda er positiv til løpende dialog og medvirkning videre i prosessen, og vi vil samtidig peke på at Snøhetta villreinutvalg og lokale fjellstyrer vil kunne være store ressurser inn i det videre arbeidet. Nemnda støtter også opp at det skal legges opp til en tett medvirkningsprosess gjennom møter og samtaler, i tillegg til offentlige høringer. Det er samtidig viktig at ikke alle må oppsøke informasjon om tiltakene på deres hjemmesider, men at Statkraft selv oppsøker nødvendig informasjon blant instanser og ressurser der ute.

37-2024 – Eventuelt

Eventuell klagesak knyttet til sak 30-2024

Saksopplysninger

I nemndsmøte den 23. april 2024 og sak 30-2024 så uttalte nemnda seg til en høring om riving og oppsetting av en ny fritidsbolig i Lesja kommune. Fritidsboligen ligger i området Kvitmyrin og i en trekkpassasje. Dette er et eget fokusområde, og sentralt for å heve tilstanden til villreinområde fra dårlig til middels tilstand.

Nemnda fattet følgende vedtak i sak 30-2024:

«Tilstandsklassifiseringen viser at Snøhetta villreinområde har uønsket dårlig kvalitet. Den menneskelige ferdselen er stor og forstyrrer villreinen. Tilbygg og utvidelser av fritidsboliger kan tilrettelegge for økt overnattingskapasitet med påfølgende økt ferdsel i fjellområdene. Betydningen av dette tilbygget alene vil ikke være stor, men med tilsvarende praksis for alle fritidsboliger i området, vil den samlede effekten av ferdsel og forstyrrelse av villrein kunne øke betydelig.

Lesja kommune har en mulighet til å bidra til at villreinområdet kan nå et av sine delmål innen 2050 – gul tilstand. Villreinnemnda råder kommunen til å gå i dialog med tiltakshaver, og ev. grunneier for å se på muligheten for å flytte hytta av trekkområdet. Det er satt et mål om gul tilstand innen 2050. Skal Snøhetta oppnå gul tilstand så må trekket mellom vest og øst fungere, og her blir området rundt Kvitmyrin viktig. Det er naturlig at de fleste hyttene i området Kvitmyrin får et omfattende restaureringsbehov over et lengre tidsperspektiv. Man har derfor muligheten til gradvis få frigjort et viktig trekkområde mellom vest og øst. Restaurering av villreinens leveområder er et av fem hovedpunkter som dratt frem i Stortingsmelding om villrein (Meld. St. 18) som ble offentliggjort 05. april 2024.

Kommunen bør ta hensyn til signalene i arbeidet med stortingsmeldingen og tiltaksplanen, og dermed unngå en gradvis arealutvidelse, standardheving og påfølgende merbruk av slike sårbare og viktige trekkområder. Det ble i 2023 gitt tillatelse i en tilsvarende sak, men det må signaliseres en ønsket retningsendring. Allerede etter knapt to måneder med GPS-merkede rein i Snøhettaområdet ser en at reinen bruker områdene ned mot hytta både fra øst og vestområdet.

Villreinnemnda registrerer at det har gått enkelte saker fra Lesja kommune som nemnda burde fått en mulighet til å en uttalelse til. Villreinnemnda ber om å få denne type saker inn på høring.»

Nå har Lesja kommune fattet et vedtak der de gir dispensasjon til riving og oppsetting av ny hytte.

Kommunedirektøren hadde følgende svar til nemndas uttalelse:

«kommunen har en restriktiv praksis og vurderer villreinhensynet nøye. Viser til kommentarene fra kommunen som står under kommunens svar til innlandet fylkeskommune og statsforvalteren sine innspill i saken. Kommunen kjenner ikke til saker nemnda ikke har fått til uttale i inneværende planperiode, og har en praksis for å sende disse på høring.

Kommune kan gjerne ta mer dialog og samarbeid med nemnda. Lesja kommune er enig i at en sammen må jobbe for å bedre tilstanden for villrein og har bidratt aktivt inn i tiltaksarbeidet for Snøhetta. Kommunen kommer til å ha fokus på villrein i kommuneplanens arealdel og i informasjonsarbeid og tilrettelegging av stier, som for eksempel dagsturhyttene i bygda. Kommunen har også en restriktiv praksis for motorferdsel i utmark. I denne saken gir hverken tiltaket mer overnattingskapasitet eller ny eller endret bruk. Det er positivt at bygningsmassen samles.»

Videre så vurderer kommunen at:

«Ulempen med å gi dispensasjon er at bygningsmasse beholdes i en mulig trekkvei for villrein. Kommunen mener denne ulempen må ses i lys av at det er ca. 23 andre fritidsboliger i området og at det å flytte en av de ikke vil bedre vilkårene for villreinen i området.

I denne saken fikk tiltakshaver mulighet til å vurdere ny plassering av fritidsboligen, men kommunen fikk beskjed om at søknaden skulle behandles slik den er. Dersom søknaden avslås er det sannsynlig at dagens bygningsmasse repareres og vedlikeholdes, noe kommunen vurderer som en dårligere løsning enn en ny fritidsbolig med samme overnattingskapasitet, samtidig som uthuset rives. Kommunen vektlegger også forvaltningsprinsippet om likebehandling. Det kan framstå som urimelig å kreve flytting av fritidsboligen i denne saken samtidig som 23 andre får bli stående, spesielt uten nye vedtatte retningslinjer.»

Vurdering

Sekretariatet vurderer at om Lesja kommune sitter på en viktig nøkkel for å at man over tid kan få bedre trekket mellom vest og øst, og dermed mye av årsaken til at Snøhetta villreinområde skårer dårlig på delnorm 3. Det er svært begrensede muligheter for reinen å krysse på grunn av tidligere nedbygging. Kommunen opplyser om at de har fokus på villrein i kommuneplanens arealdel, og det er viktig for å forhindre ytterligere nedbygging av leveområder. I visse tilfeller så er det behov for å restaurere natur for at man skal nå de målet om gul tilstand til 2050 og god tilstand til 2100.

Kommunen vektlegger prinsippet om likebehandling og at det kan fremstå urimelig å kreve flytting av fritidsboligen, samtidig som 23 andre hytter i samme område får bli stående, uten nye vedtatte retningslinjer. Her mener sekretariatet at kommunen må legge tyngre vekt på ny kunnskap. Om man skal legge til grunn likebehandling uavhengig av oppdatert kunnskap, så vil man aldri få den retningsendringen som nå er nødvendig for å løfte et villreinområde i dårlig tilstand. Ny kunnskap sier at fokusområdet Kvitmyrin (SN08) blir veldig viktig for å gjenopprette et funksjonelt trekk mellom vest og øst, da man ikke har så mange flere gode alternativer på grunn av tidligere kraftutbygging. Det er også en bedre løsning å flytte hyttene ut av dette fokusområdet over tid og frivillig, framfor at det tvinger seg fram en mindre frivillig løsning når det nærmer seg 2050.

Forslag til vedtak

Ut ifra dette kan ikke villreinnemnda se at fordelene med å gi dispensasjon er klart større enn ulempene ved at nasjonale hensyn og interesser for villrein blir tilsidesatt, slik § 19-2 i plan- og bygningsloven setter som vilkår for dispensasjon. Med bakgrunn i dette klager Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø på kommunens vedtak om å gi dispensasjon.

Behandling

En hytte er en start og det vil monne. Om man skal rekke å komme i mål så må man starte et sted.

Vedtak

Ut ifra dette kan ikke villreinnemnda se at fordelene med å gi dispensasjon er klart større enn ulempene ved at nasjonale hensyn og interesser for villrein blir tilsidesatt, slik § 19-2 i plan- og bygningsloven setter som vilkår for dispensasjon. Med bakgrunn i dette klager Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø på kommunens vedtak om å gi dispensasjon.

